

ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ – ЗАВДАННЯ СЬОГОДЕННЯ

*Варакіна Т.П., Реиша Т.М.
Полтава, Україна*

Вже десятиліття, як передові, економічно й інформаційно розвинені країни постіндустріального світу надзвичайно активно працюють над „інтелектуальною економікою”, „соціумом знань” („К-суспільством” – з англ. – „Knowledge-society”, де суспільство знань – то соціум, котрий вбачає саме знання підвалинами свого позитивного розвою” [2]). Один із методів досягнення бажаного у цьому плані – полегшення доступу до освіти для усіх бажаючих. Тобто ціль кожного сучасного передового соціуму – сприяння поширенню щонайрізноманітніших знань, трансформація їх усім прошаркам населення, усім, без винятку, сферам життя, а особливо – гуманітарних знань технічній еліті, котра до цього часу деякою мірою штучно замикалася на своїх виключно фахових інтересах [3, 4, 6, 8]. Але світ іде далі, і на часі, аби технічне мислення рухалося уперед рука об руку із гуманістичним, бо у протилежному випадку на людство чекає глобальна катастрофа, адже „Метою технічного прогресу повинна бути не техніка сама по собі, а людина” [7].

Отже, нині й перед нашою національною системою освіти загалом і перед коледжами, зокрема, стоїть проблема означення цілей, змісту, характеристик виховного впливу на юних саме у цьому аспекті, пошуку засобів ефективного вдосконалення технічних освітніх програм, забезпечення єдності професійного навчання і – обов’язково – виховання з метою створення гуманітарно-технічної еліти українського соціуму. З цього приводу вчений О. Г. Романовський пише: „За умов сьогодення ...перед навчальними закладами системи інженерної освіти, постали принципово нові завдання, з якими вона раніше ніколи не зустрічалася. Йдеться про засоби ефективного формування світоглядних позицій майбутнього фахівця, його життєвих цілей та ідеалів, морально-етичних принципів і переконань” [5]. Тож нині педагогіка пропонує відмову од „...традиційних знанневих і діяльнісних орієнтацій навчально-виховного процесу до компетентнісної його організації” [9].

На жаль, наша вітчизняна освіта поки що „не встигає” навіть за світовими тенденціями виховання у студентів таких компетенцій як, приміром, „soft skills” (англ.) – так звані „м’які навички”, тобто культура міжособистісного спілкування, інтелігентних навичок переконання, впливу, вміння управляти людьми; „customer services” (англ.) – „обслуговування клієнтів” [2] – культура максимально гранично уважного ставлення до клієнта, обслуговування його, на чому тримається успішний бізнес у всьому світі. Вочевидь: лишень у ході професійного навчання нових компетенцій у студентів сформувати не вийде: задля того конче необхідна цілісна система чітко спрямованої виховної роботи у коледжах, адже задачі суттєвого підвищення професійних компетентностей майбутніх спеціалістів передбачають й одночасне відповідне формування, розвиток їхньої соціальної компетентності.

Пильне аналізування науково-практичних досліджень, відповідних публікацій з цієї проблеми надає нам можливість стверджувати: вона

надзвичайно важлива, актуальна, і її вирішення у масштабах країни працюватиме на забезпечення впевненої ходи науково-технічного й одночасно соціумного розвитку. Шляхи вирішення такої проблеми можна віднаходити у філософів, психологів та педагогів, освітян-практиків, як-от у працях: В. П. Андрущенко, І. Д. Бега, Л. П. Вовк, С. У. Гончаренка, Л.В.Губерського, І. А. Зязюна, О. Е. Коваленко, Л. С. Нечепоренко, Н.Г.Ничкало, І. Ф. Прокопенка, С. О. Сисоевої. Як правило, наголошується, тим чи іншим чином, зокрема, ось на чому: „Моральні почуття відповідальності дають змогу особистості педагога відчувати суспільно-громадську значущість як своїх вчинків, так і вчинків інших, а також професійно виконувати соціально ціннісні дії” [1].

Говорячи ж про значення „соціальних” почуттів у двозначній системі „педагог – студент”, науковці акцентують увагу перших на щонайбільш реально дієвій, ефективно впливовій формі поведінки, яка тісно зв’язана з емоціями. І задля актуалізації у студента необхідної форми поведінки потрібно викликати в ньому відповідну емоційну реакцію, котра і вплине на подальшу поведінку. Та слід враховувати, що в соціумі (що цілком природно для нього) існує, окрім організованого впливу батьківського, педагогічного виховання, ще й виховний вплив соціально-економічних умов, що певною мірою „працюють” стихійно. Цьому можуть і мають по-своєму протистояти постійні звертання педагогів до процесу прогресивного поступу розвитку України, духовно-культурного її нинішнього відродження, до інтересу та участі в цьому громадськості. Інакше матимемо деформовану систему цінностей, нехтування повагою до культурно-історичних традицій свого народу і одночасне прагнення виключно до особистого матеріального достатку й використання – як єдиного критерію успішності – рівня його добробуту. А це – не просто тупиковий, але й безперспективний шлях, пряма загроза існуванню України як незалежної та гуманістичної держави.

У педагогічній літературі можна зустріти немало аналітичного матеріалу з проблем виховання, його сутності, змісту на нових суспільно-політичних та соціально-економічних підвалинах. Однак, сутність самого виховання як найважливішої мети системи освіти – незмінна, бо воно – „...процес цілеспрямованого, систематичного формування особистості, зумовлений законами суспільного розвитку, дією багатьох об’єктивних і суб’єктивних факторів. У широкому розумінні виховання – сума впливів на психіку людини, спрямована на підготовку її до активної участі у виробничому, громадському й культурному житті суспільства” [2]. Коли ж враховувати й те, що вибір дій, вчинків дуже тісно зв’язаний із ціннісними орієнтаціями особистості, то й увесь сенс навчання ціннісною своєю стороною має підлягати вирішенню проблем його ж гуманізації. Тож цілеспрямована акцентуація педагогами уваги студентів „...на цінності знань, змісту всіх навчальних дисциплін проявляється у сукупності природознавчих, філософських, політичних, правових, моральних, естетичних, екологічних переконань й ідеалів, збагачених професійними знаннями, уміннями й навичками” [7]. Й саме подібний багаж (для професійного майбутнього) знань, чуттів, власної волі стане вираженням

студентом особистісного ставлення до світу, глибокого осмислення свого соціально-ціннісного значення у ньому.

Список використаних джерел:

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика : Westudents (Підручники для студентів). URL: <https://westudents.com.ua/knigi/198-pedagogchna-etika-vasyanovich-gp.html> (дата звернення: 15.02.2023).
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К., Либідь. 1997. 376 с.
3. Гуменюк В. В. Освіта в постіндустріальному суспільстві Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві : IV конгрес САУ. Харків. 28 – 29 жовтня 2021 р. : тези доповідей. С. 513 – 515.
4. Кудін В. О. Освіта в інформаційному суспільстві. К., Республіка. 1998. 152 с.
5. Романовський О. Г. Національна гуманітарно-технічна еліта: реалії та перспективи підготовки. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2004/36-23-3.pdf> (дата звернення: 19.03.2023).
6. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу : Монографія. Хмельницький, ХТПА. 2008. 324 с.
7. Соколіна І. Ю. Гуманістична освіта як основа виховання майбутніх інженерів вищих технічних навчальних закладів. URL: <https://www.kpi.kharkov.ua/archive/MicroCAD/2010/S20/ГУМАНІСТИЧНА%20ОСВІТА%20ЯК%20ОСНОВА%20ВИХОВАННЯ%20МАЙБУТНІХ%20ІНЖЕНЕРІВ%20ВИЩИХ%20ТЕХНІЧНИХ%20НАВЧАЛЬНИХ%20ЗАКЛАДІВ.pdf> (дата звернення: 17.03.2023).
8. Сущенко Т. І. Проблеми педагогіки людського співіснування на Землі : Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. Вип. 15 – 16 (19 – 20). Харків, НТУ ХПІ. 2007. С. 28 – 34.
9. ТОВАЖНЯНЬСЬКА О. Л. Сучасні проблеми виховання студентської молоді : Проблеми філософії освіти та виховання особистості. С. 239. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/780169fc-cb60-4b8f-a975-046e0cc1b797/content> (дата звернення: 12.03.2023).

СТУДЕНТОЦЕНТРИСТСЬКИЙ ПОГЛЯД – ЧАСТКА СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*Васецька Л.В.
Полтава, Україна*

Кардинальні системні зміни в українському соціумі, зокрема, у суспільних відносинах (що ґрунтуються на підвалинах економіки постіндустріального, громадянського суспільства), природно, тягнуть за собою і зміни у баченні нових наших – освітянських – ролей. Державна політика спрямована нині на те [2, 3], й вона враховує кращі світові тенденції адаптування національної освітянської сфери до новітніх соціально-економічних умов з урахуванням у тому студентоцентристського погляду як частки системи індикаторів оцінювання освітнього процесу.

Все те вимагає деякого переосмислення звичної нам практики регулювання усіх процесів, котрі відбуваються на царині освіти. А це, за своєю чергою, передбачає певну адаптацію менеджерів (перш за все психологічну) до карколомно динамічних умов руху новітніх ІТ до закладів